

FALHES, HAROS, HALHES E BRANDONS

Materiau pedagogic des Hèstes deth Huec des Solsticis enes Pirenèus

ETH TERRITÒRI HALHAIRE

Maleta halhaira

Materiaus pedagogics entara valoracion deth patrimòni immateriau pirenenc

Activitat 4 ETH TERRITÒRI HALHAIRE

DOMENIS

NATURA E DESVELOPAMENT DURADÍS LENGÜES MIEI SOCIAU E CULTURAU DANÇA E MUSICA

ESPACIS

- **CONEISHENÇA DETH MIEI SOCIAU E CULTURAU**

ACTIVITAT

Cada vilatge halhaire des Pirenèus que prepare era hèsta deth huec d'ua faïçon particulara. En tot, que son mès de 63 localitats esparricades peth territòri que hèn era mòstra d'ua grana riquesa culturau. Aquera diversitat qu'ei ua bona oportunitat entà estudiar ath còp era geografia des Pirenèus e era etnografia des sues vaths, en tot aprénguer a localizar es comunes, a comprénguer ce quin s'integren enes diferents estructures administratives e a identificar es sòns elements patrimonius es mès importants.

MATERIAUS

- **MATERIAU QUE CAU**
 - Espaci exterior pro gran o gimnasi
- **MATERIAU DERA MALETA DETH FALHAIRE**
 - Carta de localizacion des comunes ligades ara hèsta deth huec.
 - Tablèus a grilhes deth jòc.
 - Mocadors de còth blüi e jauni.

OBJECTIUS E CONTENGUTS PEDAGOGICS

▪ COMPETÉNCIES

- Valorizar eth sistèma democratic en partir dera coneishença des sistèmes politics, entà vénguer futurs ciutadans critics.

▪ OBJECTIUS PEDAGOGICS

- Conéguer es principaus elements qu'intervenguen en nòste sistèma politic e sociau e en quin s'organize era sua estructura administrativa.
- Encoratjar e ajudar eth escolan a desvelopar un esperit critic.
- Identificar es principaus trèts caracteristics deth territòri halhaire e cercar es simbèus patrimoniaus que'u caracterisen.
- Arreconéguer es valors d'un sistèma democratic.

▪ CONTENGUTS PEDAGOGICS

- Organizacion territoriau des diferenti païsi
- Elements patrimoniaus
- Carta politica
- Carta fisica
- Lengües oficials
- Espacis naturaus
- Es hèstes deth huec coma junhent.

QUÉ CAU SABER?

Organizacion territorialu

Era Era organizacion territorialu que càmbie en cada-un des tres Estats deth territòri halhaire.

- **Catalonha / Aragon** : Estat - Comunautat Autonòma - Província - Comarca - Municipi - Pòble.
- **Val d'Aran** : Estat - Comunautat Autonòma - Província - Comarca - Terçon - Municipi - Pòble.
- **Andòrra** : Principat - Parròquia - Quart / Veïnats.

Es sèt parròquies d'Andòrra que son eth prumèr e eth sol nivèu administratiu per-davath eth Governament d'Andòrra. En mès des parròquies, que trobam tanben quarts o veïnats, que corresponen a amèus o a maisons isolades.

- **França** : Estat - Region - Departament - Canton - Comunautat de comunes - comuna.

Era Republica Francesa qu'ei era autoritat qu'administre eth territòri francès. Eth país qu'ei talhucat en 342 arrondiments (prefectures o jos-prefectures), dirigits per un prefet o un jos-prefet, nommat peth governament centrau. Eth territòri francès qu'ei talhucat en 99 departaments. Cada departament, partatjat en cantons, qu'ei administrat per un Conselh Departamentau, elegit entà sies ans. Eth numerò de cada departament que correspon ath òrdre alfabetic deth sòn nòm. Es comunes (que corresponen as municipis catalans) que fòrmen eth darrèr nivèu administratiu. Ua comuna que pòt aver uns quanti barris o amèus mès aquesti non son consideradi coma divisions administratives. Es comunes que son federades en Comunautats de comunes, qu'amassen uns quanti cantons. Ath nombre de 995, que dispòsen de competéncias pròpes.

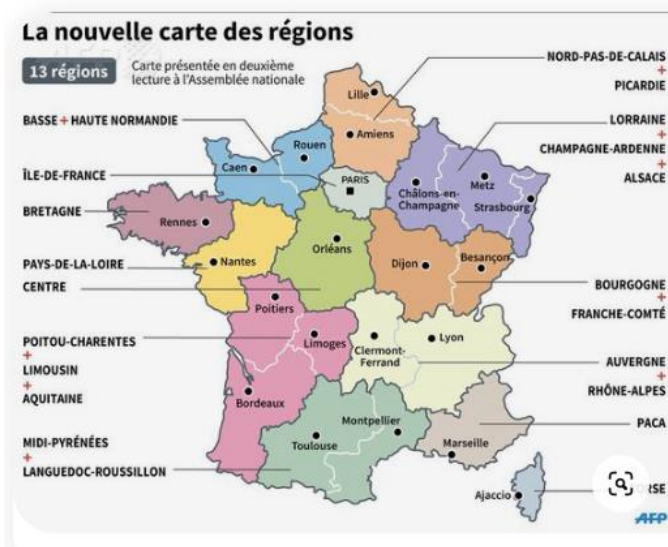

Image : Es tretze arregions i es 99 francesas

ACTIVITAT

▪ DINAMIQUES PREALABLES ARA ACTIVITAT

Quauqui dies abans era activitat, que proposam qu'es escolans cèrquen informacions sus era organizacion territorial e quauqu'un trèt destacat de cada arregion, un plat tipic, un monument, ua ciutat, un espaci naturau... Que caleriá, après còp, botar en comun totes es informacion qu'an trobat, entà poder arreplaçar-les en contèxte.

▪ PROGRESSION DERA ACTIVITAT

Fasi de preparacion

En aquera fasi, que calerà preparar es grilhes deth jòc, es mocadors de còth, entà hèr eth jòc, e ténguer prèstes es diferents cartes entara segonda partida dera activitat.

Fasi d'arrealizacion

Prumèra partida. Realizacion deth jòc.

(Qu'ei important d'explicar coma cau es règles e de tremiar eth terrenç)

Prumèr de tot, en un espaci pro gran, que marcaram es tèrmes deth terrenç de jòc, on a cada cap, e's trobarà eth camp de cada equipa.

- Era classa que serà partatjada en dues equipes : A (equipa blua) e B (equipa jauna).
- En cada equipa, que i aurà dus guardians, entà de protetjar eth camp, defensors deth territòri e uns quanti atacants, era estrategia que's pòt cambiar a mesura que jogam.
- Cada participant que portarà un mocador penjat ena esquia sense hèr cap de nudèth (coma ua coa).
- Cada equipa que disposarà de dues grilhes de 20 cases qu'es guardians susvelharàn, ua vueda que les calerà completar e era auta dab eth nòm des principaus elements deth territòri halhaire (toponims, monuments, arrius, montanhes).
- Cada equipa qu'aurà coma mission d'empliar era grilha vueda dab es nòms dera auta equipa.
- Es jogaires que deven anar en camp dera equipa adversa. Se i arriben, es guardians deth camp que les ensenharàn era sua grilha pendent dètz segondes, entà qu'eth jogaire posque memorizar es nòms que i son escrivits e se'n torne deth sòn costat entà empliar coma cau era grilha dera sua equipa.
- Pendent qu'avance, se un adsersari le'u pane eth mocador, eth atacant que se'n deu tornar en sòn terrenç de jòc. Un atacant que pòt donc tanplan èster defensor.

Quan se'n torne en sòn terrenç, non pòden panà'u eth mocador.

- Eth jòc que s'acabe quan ua equipa a podut empliar coma cau toti es elements dera sua grilha.

Exemple de grilha dera equipa A :

Aneto	Tolosa	Engolasters	Valira	Collegats
Har	Bolanguera	Tuc deth Meddia	Fia-faia	Garona
Comenge	Confitat	Farga	Occitan	Tormalet
Sant Climent de Taüll	Ordesa	Vallferrera	Boni òmes	Cantó

Exemple de grilha dera equipa B:

Comapedrosa	Chistau	Comabona	Boí	Collegats
Garona	Comenge	Mont Valhèr	Fia-faia	Arièja
Les	Igüerri	Besiberri	Patués	Coll de Pal
Sant Climent de Taüll	Els Encantats	Trinxat	Boni òmes	Moixeró

Segonda partida

Un còp eth jòc acabat, que's hè ua mesa en comun de toti es nòms e qu'ensagen de plaçar-les ena carta generau. En aquesta partida, que tornam a foncionar en grop-classa. Ua varianta interessenta qu'ei que cada professor prepare es grilhes dab es nòms des diferenti concèptes treballadi.

Fasi de Sintesi

Quan toti es elements sien plaçadi ena carta, que tornaram a hèr ua mesa en comun entà saber en quin son organizadi administrativament es auti païsi e quini son es elements qu'an eth mès cridat era atencion des escolans.

Per exemple, Garona qu'ei un arriu que neish ena Val d'Aran e que, après aver traversat Bordèus, se'n va ena Mar Grana, ath nivèu deth Estuari de Gironda. Que poiram seguir son cors e notar es departaments que travèrse. Se passe par comunes on hèn ua hèsta en rapòrt dab eth huec ? S'eras gents fabriquen falles, halhes, un haro, un har o un halhar ? Se devaram Garona en batèu, quines lengües enteneriem ? Enfin, en partir des reproduccions miniatures qu'avem, qu'identificaram eth modèle de halha que hèn enes lòcs qu'an eth nòm notat enes grilhes.

▪ AVALORACION

Que proposam de treballar sus es hèts culturaus que hèn partida dera nòsta identitat. Per exemple, que podem explicar qu'era hèsta deth huec ei celebrada en tres Estats diferenti mès qu'es sues origines son pertot es madeishes..

Que's poirà orbir un debat entà saber çò qu'es escolans pensen dera assimilacion culturau ? Que's passarie se es dirigents d'un país defendien de celebrar era hèsta deth huec ? Se serie ua decision democratica ?

▪ ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

- Que proposam de visitar institucions administratives, associacions halhaires o ua maison comuna (ajuntament), en preparar un rencontre dab eth mèra (baile) tà que mos explique en quin foncione ua comuna.

- Que podem tanben realizar en classa era activitat dera guida de valors cooperatives.

http://aracoop.coop/wp-content/uploads/B_GuiaValorsCooperatius.pdf

